

Buitengewoon onderwijs: toegang en uitstroom

Commissie Vlaams Parlement 09/01/2025

Onderzoeksdomein

- 53.573 leerlingen in 326 scholen BuO ('22-23)
- Inclusief onderwijs
 - VN-verdrag (rechten van personen met een handicap) van 2006: redelijke aanpassingen en inclusie op systeemniveau
 - 2014: M-decreet: redelijke aanpassingen, ondersteuning, zorgbeleid
 - 2023: Leersteundecreet
- Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) geeft verslag
 - om naar het buitengewoon onderwijs te gaan
 - om een individueel aangepast curriculum (IAC) te volgen in het gewoon onderwijs

Onderzoeksvragen

1. Evolutie naar inclusief onderwijs?
2. Doorverwijzing en recht op inclusief onderwijs?
3. Aanbod buitengewoon onderwijs afgestemd op de behoeften?
4. Aansluiting buitengewoon onderwijs op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs?

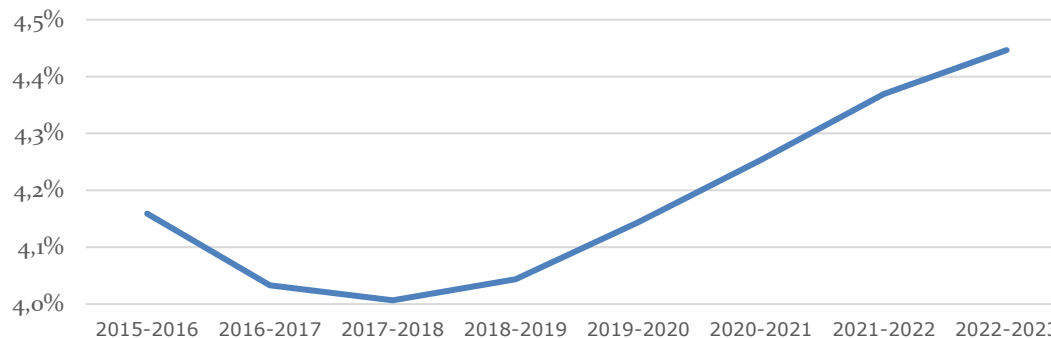

Methodiek

1. Documentanalyse (beleidsdocumenten, regelgeving, ...)
2. Interviews (administratie, CLB, De Lijn)
3. Analyse 224 CLB-verslagen
4. Data-analyse (dwh Leerplicht, koppeling onderwijsdata en KPB)
5. Survey scholen BuO (alle scholen, 72% respons)

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- Aantal leerlingen buitengewoon onderwijs stijgt (absoluut en relatief)

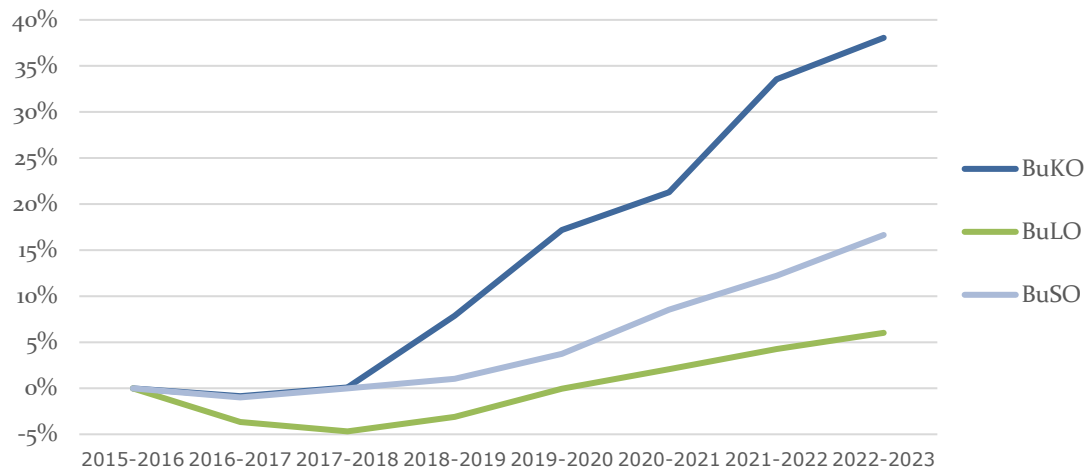

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- Aantal leerlingen buitengewoon onderwijs stijgt
 - Vooral type 9 (autisme; van 6,2% in 2015 naar 27,8% in 2022), samen met type 2 (verstandelijke beperking) in kleuteronderwijs, type BA
 - Type 9:
 - Betere en snellere diagnosticering (62%)
 - Problemen GeO (grote klassen, gebrek aan expertise (27%)); stimulans?
 - Overdiagnosticering (9%)
 - Type 2:
 - Problemen GeO: te weinig draagkracht en ondersteuning (30%)
 - 23% betere diagnosticering
 - 28% anderstaligheid (~OKAN)
 - Versoepeling voorwaarden

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- Aantal leerlingen buitengewoon onderwijs stijgt
 - Alle onderwijsniveaus (KO 40%!)

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- Terugkeer naar het gewoon onderwijs: momenteel slechts 6% (-1,5%; BA)
- Wel stijgend aantal leerlingen met (gemotiveerd) verslag en IAC (SO) in gewoon onderwijs
 - maar >50% scholen geen enkel verslag
 - Laag aantal IAC's; onderregistratie

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- **Beleidskader**

- Vlaams beleidskader: onvoldoende aanpassingen op systeemniveau; geen duidelijke visie of einddoel; gebrek aan timing, strategie en doelstellingen
- Leersteundecreet: enkele maatregelen
 - Zorgbeleid
 - Inspectie
 - afstemming GeO-BuO: IAC in BuO, voltijdse lesbijwoning in GeO (slechts 15,8% van de scholen halftijds), evaluatie alle types voor terugkeer
 - stimulansen?

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

- Aantal leerlingen buitengewoon onderwijs stijgt, nog 2 opvallende vaststellingen:
 1. Hoog aandeel in Limburg en West-Vlaanderen
 1. Correlatie 0,94 tussen woonplaats en scholenaanbod
 2. Type ifv scholenaanbod?

1. Evolutie naar inclusief onderwijs

2. Relatie kansarmoede – V, BuO

	2017-2018	2021-2022
Kansarm GV	22,3%	35,3%
Kansrijk GV	77,7%	64,7%
Kansarm V	55,3%	60,2%
Kansrijk V	44,7%	39,8%
Totaal KA	31,3%	33,2%
Totaal KR	68,7%	66,8%

- IAC en BuO: ongeveer zelfde verhoudingen
- Leerachterstand, taalachterstand, buitenschoolse hulp

Onderzoeksvragen

1. Evolutie naar inclusief onderwijs?
2. Doorverwijzing en recht op inclusief onderwijs?
3. Aanbod buitengewoon onderwijs afgestemd op de behoeften?
4. Aansluiting buitengewoon onderwijs op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs?

2. Doorverwijzing

1. Belang van onderbouwde verslagen (zie reglementaire vereisten)
 1. Waarom een verslag
 2. Recht op inclusie
2. Gemotiveerde beslissing tot niet-gerealiseerde inschrijving
 1. Scholen geven niet systematisch door + “telefonische” weigeringen
 2. AGODI houdt niet bij
 3. Verplichting uit M-decreet valt weg

2. Doorverwijzing

→ Onderzoek 224 verslagen

1. Toegepaste redelijke zorgmaatregelen (4% REDICODIS, 10% effecten, meer mogelijk?, slechts 1 op 4 vermeldt maatregelen uit fase 2)
2. Doorlopen zorgcontinuüm: overslaan fase 2?
3. Onredelijkheid van de aanpassingen (45% geen vermelding, 18% onredelijk maar zonder criteria, 37% onvoldoende, belang diagnose)
4. SES-kenmerken (geen vermelding/verantwoording, thuistaal)
5. Advies buitengewoon onderwijs bij 78% van de verslagen

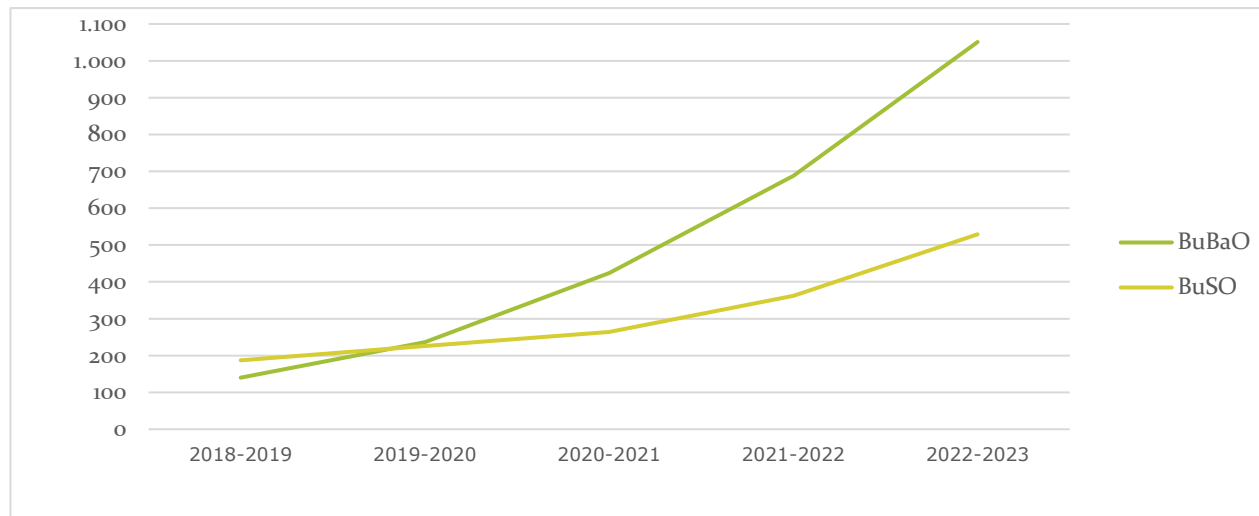

Onderzoeksvragen

1. Evolutie naar inclusief onderwijs?
2. Doorverwijzing en recht op inclusief onderwijs?
3. Aanbod buitengewoon onderwijs afgestemd op de behoeften?
4. Aansluiting buitengewoon onderwijs op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs?

Afstemming aanbod-behoeften: capaciteit

1. Nauwgezet voldoen aan de vraag
2. Geen kwaliteitsvolle data bij overheid
3. Schatting: stijgend tekort, vooral BuBO, types 2/3/9, provincie Antwerpen

→ 1000 geweigerde lln. BuBAO (onderschatting), 58% vd scholen geeft tekort aan

3. Afstemming aanbod-behoefte: capaciteit

4. Uitbreiding: 13 nieuwe scholen, 44 programmatische-aanvragen, infrastructuurprojecten
capaciteitsuitbreiding t.w.v. 54 Meuro
5. GeO: te kleine rol
 - Geen infrastructuurprojecten
 - basisonderwijs

3. Afstemming aanbod-behoeften: busvervoer

Meetmoment	<60m	60-90m	90-120m	120-150m	>150m	Totaal
April 2023	27.678	9.850	1.936	404	110	39.981
Sept 2023	27.272	10.829	2.067	311	19	40.498

- 5,9% meer dan 90 min., 0,8% meer dan 120 min.
- Meer middelen, maar ook meer leerlingen, capaciteitstekort
- Begeleiding: aantal bussen stijgt → tekort; 40% gebrekkige competenties; taak van de school

Onderzoeksvragen

1. Evolutie naar inclusief onderwijs?
2. Doorverwijzing en recht op inclusief onderwijs?
3. Aanbod buitengewoon onderwijs afgestemd op de behoeften?
4. Aansluiting buitengewoon onderwijs op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs?

4. Aansluiting arbeidsmarkt of vervolgonderwijs

Opleidingsvorm	% leerlingen	Doelstelling
OV1	25%	Eventuele arbeidsdeelname in een omgeving met ondersteuning
OV2	12%	Tewerkstelling in een omgeving met ondersteuning
OV3	41%	Tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu
OV4 (ASO, BSO, KSO, TSO)	22%	Vervolgonderwijs of tewerkstelling in het gewone arbeidsmilieu

4. Aansluiting op abm en vervolgonderwijs

- OV1-leerlingen:
 - 14% beschikbaar voor arbeidsmarkt (na 2 jaar)
 - 4 op 10 na twee jaar tewerkgesteld (uitzendarbeid, dienstencheque)
 - 4 op 10 na jaar geen eerste tewerkstelling
 - 16% van de beschikbaren verlaat ABM binnen het jaar zonder tewerkstelling
- OV2- leerlingen:
 - 80% beschikbaar voor arbeidsmarkt (na 2 jaar)
 - 7 op 10 na twee jaar (sociaal) tewerkgesteld
 - 20% na jaar nog geen eerste tewerkstelling
 - geen verdringingseffect voor sociale tws door OV3

4. Aansluiting op abm en vervolgonderwijs

Arbeidsmarkt

- OV₃-leerlingen
 - betere aansluiting dan OV₄-leerlingen BSO, maar minder goed dan deeltijds beroepssecundair onderwijs (na 2 jaar: 81% - 72% - 88%; integratiefase snellere tewerkstelling)
 - Ruim 40 % OV₃-leerlingen verlaat onderwijs zonder kwalificatie
- OV₄- leerlingen
 - OV₄ TSO en BSO minder goede aansluiting dan TSO en BSO gewoon onderwijs (na 2 jaar: 60-70% tgo. 94%; snellere eerste tewerkstelling; 1 op 4 geen 1^e tws na 1 jaar)
 - Ruim 26 % OV₄-leerlingen verlaat onderwijs zonder kwalificatie

Doorstroom OV₄ naar vervolgonderwijs

- Vrij hoog(66%), maar lager in vergelijking met gewoon onderwijs (79%)
- Studiekeuze is anders (ABA: 20%--43%, PBA 57%--48%); lager studierendement

Conclusies

1. Onvoldoende evolutie naar inclusief onderwijs: buitengewoon onderwijs groeit en geen systeemveranderingen.
2. Doorverwijzing gebeurt onvoldoende correct en recht op inclusie wordt niet gegarandeerd.
3. Capaciteit wordt bijgecreeërd maar onvoldoende nauwgezette opvolging.
4. Groeikansen aansluiting van BuO op arbeidsmarkt en vervolgonderwijs.

Aanbevelingen

1. Beleidskader versterken: visie, strategie, timing, maatregelen en doelstellingen
2. Instroom buo beperken
3. Indeling in types evalueren
4. Overgang buo naar gewoon onderwijs
5. Monitoring (leerlingenbewegingen, opmaak verslag, IAC's, weigeringen scholen, ...)
6. Weigeringen II. met verslag registreren
7. Belang medische diagnose verkleinen bij toekenning verslag
8. Samenhang verslag en kansarmoede

Aanbevelingen

9. Opmaak verslag: alle relevante maatregelen en effecten ervan, motivatie onredelijkheid aanpassingen, geen expliciet advies BuO, ...
10. Sterkere basiszorg en verhoogde zorg
11. Capaciteit monitoren en tekorten wegwerken
12. Gewone scholen: capaciteit voor Iln. met specifieke onderwijsbehoeften en streven naar gedeelde campussen
13. Busritten verkorten, maar nog beter de nood verminderen
14. Opleidingen busbegeleiders
15. Aansluiting abm verbeteren: voorkomen vroegtijdig schoolverlaten, stages, alternerende beroepsopleiding, ...
16. Aandacht voor studievoortgang en begeleiding OV4